

השיחה השבועית

הרב ירון ראובן שליט"א

פרשת
נח

הרב ירון ראובן שליט"א
Yaron@BeEzratHaShem.org

פְּרִשְׁת נַח

פְּרִשְׁת נַח

המבול

אֲנַחְנוּ בְּפִרְשֵׁת נַח. "נַח אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדֹרְתָיו" (בְּרֵאשִׁית ו, ט) כָּלָם מְכִירִים אֶת הַסְּפּוּר שֶׁהַקֵּב"ה הִחְלִיט לְהַחְרִיב אֶת הָעוֹלָם אַחֲרֵי כָּל הָעֲבֻרוֹת וְהַתּוֹעֲבוֹת שֶׁעָשׂוּ בְּנֵי הָאָדָם (בְּרֵאשִׁית ו, יא - יג).

דור המבול ודורנו

וּבִאֲמַת צָרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן אִם יֵשׁ הַבְּדֵל בֵּין יְמֵי נַח לְיָמֵינוּ מִלִּבְד 4,000 שָׁנָה?

בְּסוֹף פְּרִשְׁת בְּרֵאשִׁית אוֹמֵר הַקֵּב"ה "וַיֵּרָא ה' כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ וְכָל יֵצֵר מַחְשְׁבֹת לְבוֹ רַק רַע כָּל הַיּוֹם" (בְּרֵאשִׁית ו, ה) זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁהָעוֹלָם הִגִּיעַ לְמַצָּב שֶׁאֲנָשִׁים כָּל הַיּוֹם חֹשְׁבוּ רַע! וְאִם זֶה כָּתוּב בַּתּוֹרָה זֹאת לֹא הִגְזָמָה אֶלָּא מְצִיאוֹת כּוֹאֶבֶת!

וְהַשְׁאֵלָה הַמִּתְבַּקֶּשֶׁת הִיא, אִיךְ יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁאָדָם כָּל הַיּוֹם חוֹשֵׁב רַע, חוֹשֵׁב עַל טִנְפָּה, חוֹשֵׁב עַל כָּל מִינֵי דִרְכִּים אִיךְ לָלֶכֶת נֶגֶד ה'?

שְׁלֵבֵי הַקִּלְקוּל

הַדָּרֵךְ לְקִלְקוּל הוֹלָכָה בְּשִׁלְבִים, לֹא בְּבֵת אַחַת נִהְפָּכִים לְמִשְׁחָתִים. דִּרְכּוֹ שֶׁל הַיֵּצֵר הָרַע: הַיּוֹם אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כֵךְ וּמָחָר אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כֵךְ עַד שֶׁאוֹמֵר לוֹ לֵךְ לַעֲבֹד עֲבוּדָה זָרָה (שְׁבֵת דָּף קה עמוד ב). וְזֶה מֵה שֶׁהִיא אֶצֶל דּוֹר הַמִּבּוּל, הֵם נִתְּנוּ דְרוֹר וְחִפְשִׁיּוֹת לְתַאֲוֹת שִׁלְהֵם. בְּהִתְחַלָּה חֹשְׁבוּ

פְּרִשְׁת נח

לְמָה צָרִיךְ לְהִתְחַתֵּן? אֲפָשֶׁר לְחִיּוֹת גַּם לֹא חֲתָנָה עִם 'חֲבֵרָה', וְכִשְׁזֶה לֹא הִסְפִּיק אֲזֵי הֵם עָבְרוּ לְשֵׁנֵי חֲבֵרוֹת וְאַחֵר כֵּן שָׁלַשׁ, וְזֶה לֹא מִסְפִּיק לְאָדָם הַתְּאוֹתָן אֲזֵי הוּא כָּבֵד רוֹצֶה 'חֲבֵר'... לְמָה? כִּי בִשְׁעָה שֶׁהָאָדָם מִתְרַגֵּל לְמַשְׁהוּ וּמִקְבֵּל אֶת כָּל מָה שֶׁהוּא חוֹשֵׁב שֶׁהִגּוֹף שָׁלוֹ צָרִיךְ, זֶה לֹא מִסְפִּיק לוֹ וְהוּא רוֹצֶה מַשְׁהוּ יוֹתֵר מְרֻגָשׁ, יוֹתֵר מְעֻנָּן.

תְּאוֹת מְשַׁבְּשׁוֹת

הַגִּמְרָא מְסַפֶּרֶת לָנוּ, עַל נְבוֹכַדְנֶאצַּר שֶׁהָיָה חוּטָא בְּמִשְׁכָּב זָכוּר (שְׁבַת דָּף קמט עמוד ב), וְעַל דְּרִיּוֹשׁ שֶׁהָיָה לוֹ כָּלְבָה שְׂאֵתָה הָיָה חוּטָא (ראש השנה דף ד עמוד א), וְעַל בִּלְעָם שֶׁהָיָה מְקִים יַחֲסֵי אִישׁוֹת עִם אֲתוֹנוֹ (סְנֵהֲדִין דף קה עמוד ב), אִיךְ הֵם הִגִּיעוּ לְטִנְפָּת הַזֶּה? הֲלֹא הֵם יָכְלוּ לְהַשִּׁיג כָּל אִשָּׁה בְּעוֹלָם, לְמָה הֵם בָּחָרוּ בְּכָלֵב וְאֲתוֹן? וְהַתְּשׁוּבָה לָזֶה, בְּהִתְחַלָּה הֵם הָיוּ עִם נָשִׁים בְּלִי הַגְּבֻלָּה, וְכִשְׁזֶה לֹא הִסְפִּיק עָבְרוּ צַד לְגִבְרִים, וְכִשְׁגַּם זֶה לֹא הִסְפִּיק לָהֶם פָּנוּ לְבִהּמוֹת וְחִיּוֹת הַשָּׂדֶה. שָׁכָן דִּרְכָּה שֶׁל 'רְבוֹי הַתְּאוֹה', בְּהִתְחַלָּה הִיא בְּעֻנְיִים הַגִּיוֹנִיִּים וְאַחֵר כֵּן עוֹבְרֶת לְדִבְרִים נוֹרָאִים וּמְאוֹסִים וּמְשַׁבְּשֵׁת אֶת מִחַ הָאָדָם (רמב"ן דְּבָרִים כט, יח).

"קְדוּשִׁים תִּהְיוּ"

אֶת הַדִּבְרֵי הַזֶּה כָּל אֶחָד וְאֶחָד צָרִיךְ לַדַּעַת, שֶׁיֵּשׁ צוּי בַּתּוֹרָה שֶׁל "קְדוּשִׁים תִּהְיוּ" (ויקרא יט, ב) קִדְּשׁ עַצְמְךָ בְּמִתָּר לָךְ (יְבָמוֹת דף כ עמוד א), שָׁכָן אִם הָאָדָם יִרְבֶּה בְּתְאוֹת אֲפִלּוּ מִתְּרוֹת, מִהֲהִתֵּר יִתְגַּלְגַּל אֶל הָאֲסוּר, עַד שֶׁיַּעֲבֹר לְאֲסוּרִים שֶׁהֵם גַּם נֶגֶד הַשִּׁכָּל הַיָּשָׁר כְּמוֹ מִשְׁכָּב זָכָר שֶׁהָיָה בְּדוֹר הַמִּבּוּל (ערוך לַגִּר מִסְכַּת סָכָה דף כט עמוד א דְּבִיּוֹר הַמִּתְחִיל וְעַל מִשְׁכָּב זָכוּר), וְעוֹד תְּאוֹת וְטִנּוּפוֹת שְׂאִי אֲפָשֶׁר אֲפִלּוּ לְחַשֵּׁב עָלֵיהֶן בְּמִחַ אֲנוּשִׁי.

פְּרִשְׁת נח

כְּשֶׁאָדָם נִמְצָא בְּמִצָּב כְּזֶה כָּל הַמָּח שָׁלוֹ מִתְעוֹת, וְהוּא נִהְפֵּךְ לִהְיוֹת יוֹתֵר גְּרוּעַ מִחַיּוֹת הַשָּׂדֶה, וּמִחֲפָשׁ רַק אֶת הַתְּאוּוֹת שָׁלוֹ כָּל הַזְּמַן - "רַק רַע כָּל הַיּוֹם".

רע - בְּנִים

לְצַעֲרָנוּ הָרַב הַיּוֹם יֵשׁ הֶרְבֵּה אֲנָשִׁים כְּאֵלֶּה, כָּל שְׁבוּעַ אֲנַחְנוּ נִתְקַלִּים בְּרָשָׁעִים חֲדָשִׁים, וְצָרִיכִים לְדַעַת מִי הֵם. יֵצֵא אִיזָה 'רַב' אָרוּר בְּשֵׁם בְּנִימִין לֹא, שְׁאוּמֵר שְׁכָל הַתּוֹעֵבוֹת שֶׁל מִשְׁכָּב זָכוֹר זֶה לֹא כָּל כֶּךָ רַע, וְיֵשׁ עֲלֵיהֶם מִצּוֹת "וְאַהֲבַת לְרַעְךָ כְּמוֹךָ", וְצָרִיךְ לְהַכִּיל אוֹתָם וּלְקַרֵּב אוֹתָם. הַתּוֹרָה זּוֹעֶקֶת עֲלֵיהֶם שֶׁהֵם "תּוֹעֵבָה" (וַיִּקְרָא יח, כב) וְהוּא מְקַבֵּל אוֹתָם בְּחִיּוֹכִים וְחִבּוּקִים. הַתּוֹרָה מְחִיבֶת אוֹתָם מוֹת (וַיִּקְרָא כ, יג), וְהוּא מְחַמֵּא וּמְפָרְגֵן לָהֶם. לֹא אֲנִי קוֹרֵא לוֹ אָרוּר, הַתּוֹרָה קוֹרֵאת לוֹ אָרוּר שְׁנֹאמֵר "אָרוּר אֲשֶׁר לֹא יָקִים אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת" (דְּבָרִים כז, כו). הוּא יוֹתֵר גְּרוּעַ מִהַחוּטָאִים בְּעֶצְמָם, כִּי בָּהֶם יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁלֹּא יוֹדְעִים אֶת הַחֲמִרָה שֶׁל הָאָסוּר, אֲבָל הוּא כְּאֵלוֹ 'רַב', וּמְדַבֵּר בְּשֵׁם הַתּוֹרָה. כְּמָה חֲלוּל הַשֵּׁם יוֹצֵא מִזֶּה...

וְהוּא לֹא הָרֵאשׁוֹן שֶׁהִשְׁתַּבֵּשׁ, קֵדָם לוֹ עוֹד 'עֶרֶב רַב' אֶחָד אֶפְרַיִם מְרוּוִּים שֶׁם רָשָׁעִים יִרְקֵב שֶׁהוּא הָרַב הָרֵאשִׁי לְאַנְגֵּלִיָּה, שֶׁכָּתֵב עַל הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת סֵפֶר, אִידֵךְ צָרִיךְ לְאַהֲבֵה אוֹתָם וּלְקַרֵּב אוֹתָם וּלְקַבֵּל אוֹתָם כִּי אֵין בָּזָה בְּעֵינֵי בְּדוּרָנוּ. הַקֵּב"ה אָמַר שֵׁשׁ בְּעֵינֵי? וְהוּא כּוֹפֵר בְּאֶחָד מִ"ג עֲקָרֵי הָאֱמוּנָה שֶׁזֹּאת הַתּוֹרָה לֹא תִהְיֶה מְחֻלָּפֶת, וְאוֹמֵר שֶׁהַיּוֹם אֵין בְּעֵינֵי, כִּי הַדּוֹרוֹת מִשְׁתַּנִּים, וְהַמְצִיאֹת הַשְׁתַּנָּתָה.

כָּל הַמְחַשְׁבוֹת הֵלְלוּ הַמְשַׁבְּשׁוֹת מַגִּיעוֹת מִהַשְׁבּוּשׁ שֶׁהָאָדָם הַכִּנִּיס לְעֶצְמוֹ בְּרִדְפָּה אַחֲרֵי הַתְּאוּוֹת.

פְּרִשְׁת נח

גִּאָוָה מְבִיאָה לְנֶאֱוֹף

וְרַבִּי נַחְמָן מְבָרְסָלָב בְּלִקְוִטִי מוֹהֲר"ן (תּוֹרָה יֵא אוֹת ג) מוֹסִיף וְאוֹמֵר שֶׁהָאָדָם בִּהְתַּחֲלָה נִכְשָׁל בְּגִאָוָה, וְהַתִּאָוָה הַזֹּאת מְבִיאָה אוֹתוֹ לִידֵי נֶאֱוֹף, שְׁכֵן הַגִּאָוָה הִיא בְּמַחְשְׁבָהּ וְהִיא מְשַׁבֶּשֶׁת אֶת הַמַּחֲשָׁה שֶׁל הָאָדָם עַד שֶׁהוּא כָּל הַיּוֹם מְחַפֵּשׁ תִּאֻוֹת וְטִנוּפוֹת.

הַחֲכָמָה מְסַתְּלֶקֶת מִבְּעָלֵי הַתִּאֻוֹת

צָרִיךְ לְדַעַת שֶׁכָּל הָאֲנָשִׁים הִלְלוּ שְׁטוּפִים בְּתִאֻוֹת, הַמַּחֲשָׁה שֶׁלָּהֶם רִיק מִכָּל חֲכָמָה. אֵת זֶה לֹא אֲנִי אוֹמֵר אֲלָא הָרַמְבַּ"ם הַקְּדוֹשׁ שֶׁכָּל הָעוֹלָם, אֲפִלּוּ הַגּוֹיִם, מַעֲרִיכִים אֶת חֲכָמָתוֹ - אוֹמֵר. בּוֹשִׁינְגְטוֹן יֵשׁ פֶּסֶל שֶׁל הָרַמְבַּ"ם, וְהֵם אוֹמְרִים שֶׁהוּא אֶחָד מִ-18 הָאֲנָשִׁים הַכִּי חֲשׁוּבִים בְּהִיסְטוֹרִית בְּנֵי הָאָדָם. וְהָרַמְבַּ"ם הַקְּדוֹשׁ הֵזָה לִפְנֵי כ־850 שָׁנָה אוֹמֵר (הַלְכוֹת אֲסוּרֵי בִיאָה פָּרָק כב הֲלָכָה כא), שֶׁאִין מַחְשְׁבַת עֲרִיּוֹת מִתְגַּבֶּרֶת אֲלָא בְּלֵב הַפְּנוּי מִן הַחֲכָמָה. שֶׁאָדָם שֶׁאִין לוֹ שׁוֹם חֲכָמָה, מִמִּילָא כָּל מָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּמַחוֹ זֶה רַק תִּאֻוֹת וְתוֹעֵבוֹת, וְאֲפִלּוּ שֶׁהָאָדָם הֵזָה נִרְאָה חָכָם, אוֹ מְפָרָסֵם כְּחָכָם, אֲבָל הַלֵּב שֶׁלּוֹ פְּנוּי מִן הַחֲכָמָה.

מִשְׁחָתִים בְּעֵבְרוֹת

נַחְזוֹר לְדוֹר הַמִּבּוֹל וְנִרְאָה שֶׁהַתּוֹרָה מַעֲיֶדָה: "וְתִשְׁחַת הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹקִים וְתִמְלֵא הָאָרֶץ חָמָס" (בְּרֵאשִׁית ו, יא), אֲנָשִׁים נִהְיוּ מִשְׁחָתִים, לֹא רַק בְּעֵבְרוֹת שֶׁל בֵּין אָדָם לְמָקוֹם אֲלָא גַם בְּעֵבְרוֹת שֶׁל בֵּין אָדָם לְחֵבְרוֹ.

חַז"ל מְבַאֲרִים (מִדְרַש רַבָּה פְּרִשְׁת נח פְּרָשָׁה לא אוֹת ה) שֶׁגַם בְּדֶרֶךְ הַגִּנְיָה שֶׁלָּהֶם שִׁבַּשׁ אוֹתָם הַיֵּצֶר הָרַע, שְׁכֵן הֵם לֹא הָיוּ גּוֹנְבִים אֶחָד אֶת הַשְּׂנִי כְּמוֹ שֶׁשׁוֹדְדִים גּוֹנְבִים, אֲלָא בְּדֶרֶךְ מִיחָדָת. כְּשֶׁאֶחָד הָיָה פּוֹתֵחַ חֲנוּת, הָיוּ נִכְנָסִים אֵלָיו לְחֲנוּת וְכָל אֶחָד רַק לֹקַח דָּבָר אֶחָד קָטָן לְטַעֲמָהּ,

פְּרִשְׁת נַח

טועם מהזיתים, כאלו הוא רוצה לקנות. אחר כך מהענבים, ומשם הולך לטעם רק תפוח אחד, וככה היו גומרים לו את כל הסחורה. והדבר הזה גם היום הוא גזל גמור. יש אנשים שהם רעבים, והם נכנסים לסופר לעשות 'קניות' והם טועמים מכל הבא ליד, ולא קונים כלום, זה גזל! אף אחד לא היה נותן להם לטעם אם היו יודעים בברור שאתה לא קונה. האדם צריך להזהר שדרך החיים שלו לא תהיה דרך חטאים משחתת כמו אנשי דור המבול.

דור הפלגה

יש עוד דבר מענין, בסוף פרשת נח אחרי שהקב"ה החריב את העולם, לא עברו 135 שנה והגענו למגדל בבל (סדר הדורות חלק א האלף השני שנת אלף תשפ"ח), דור הפלגה, היו אנשים חכמים בדברים רגילים, לבנות, למכר, אבל טפשים ברוחניות, מה עשו? אמרו: אם הקב"ה החריב את העולם עם המים אחרי 1656 שנים (רש"י בראשית פרק יא פסוק א, ועין סדר הדורות חלק א האלף השני שנת אלף תרנ"ו), כנראה שהוא מחריב את העולם כל זמן כזה. ולכן נבנה מגדל שיגיע עד השמים ונלחם אתו (רש"י בראשית פרק יא פסוק א). במקום לזכר את תוכחות נח שהוכיח במשך מאה ועשרים שנה את אנשי דורו שיבא מבול וימחה אותם בגלל עונותיהם (מדרש רבה פרשת נח פרשה ל סימן ז), הם בחרו להלחם עם הקב"ה כדי שלא יחזור ויעשה מבול.

מה יותר קל?

ונשאל שאלה, הרי יותר קל לשמר את רצון השם ולחיות חיים נורמליים, וממילא לא יבא המבול שוב, למה לבחור בחיים קשים של עבודה אינטנסיבית אין סופית לבנות מגדל "וראשו בשמים" (בראשית

פְּרִשְׁת נח

יא, ד) כְּדִי לְהִלָּחֵם עִם אֱלֹקִים? וְהַתְּשׁוּבָה הַפְּשׁוּטָה לָזֶה, שֶׁהֵם הֶעֱדִיפוּ לְהִלָּחֵם בְּאֱלֹקִים מִלְחִימוֹת כְּבִנֵי אָדָם עַל פִּי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ. וְהַעֲנֵשׁ הַגִּיעִי! חז"ל מְסַפְּרִים לָנוּ (סנהדרין דף קט עמוד א ובסדר הדורות חלק א שְׁנַת אֶלֶף תתקע"ג, ובספר הישר פְּרִשְׁת נח) שֶׁהִקְבִּ"ה הִפִּךְ אוֹתָם לְקוֹפִים וּלְפִילִים, [וְזוֹ אַחַת הַסִּבּוֹת שֶׁרַק עַל חַיּוֹת אֵלוּ מְבָרְכִים כְּשֶׁרוֹאִים אוֹתָן פֶּעַם בְּשָׁלְשִׁים יוֹם "בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹקֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מְשֻׁנָּה הַבְּרִיּוֹת וְכִמוֹ שֶׁנִּפְסַק בְּגִמְרָא (בְּרִכּוֹת דף נח עמוד ב) וּבִשְׁלַחַן עֲרוּךְ (אֵרַח חַיִּים סִימֵן רַכָּה סְעִיף ח), שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם מַעֲיֵן חֲכָמַת הָאָדָם (מְלָאכֶת שְׁלֵמָה כְּלָאִים פֶּרֶק ח מְשֻׁנָּה ו)], אִם רְצִיתָם לְחַיּוֹת כְּמוֹ חַיּוֹת תְּהִיּוּ חַיּוֹת. וְהָאָדָם נִהְפָּךְ לְקוֹף, מִמֶּשׁ הַהִפְּךְ מֵהַתְּאוּרִיָּה הַשְּׁטוּתִית שֶׁל צ'אַרְלֵס דָּרווִין.

אַל תִּשְׁחָקוּ עִם אֱלֹקִים!

הַמְּסַקֵּנָה שֶׁאֲנַחֲנוּ צְרִיכִים לִלְמֹד מֵהַפְּרִשָּׁה הַזֹּאת שֶׁלֹּא לִשְׁחַק עִם ה', וְשִׁחֲיִבִים לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנוֹ, וְזוֹ בְּאֶמֶת דֶּרֶךְ הַרְבֵּה יוֹתֵר קְלָה, אֵלֹא שֶׁזֶה רַק נִרְאֶה קִשָּׁה כִּיּוֹן שֶׁהֵיכָר הָרַע שֶׁהוּא הַשָּׁטָן וְהוּא מִלֵּאךְ הַמּוֹת (בְּבֹא בְּתָרָא דף טז עמוד א), זֶה שֶׁלְּמַדְנוּ עָלָיו בְּפִרְשֵׁת בְּרֵאשִׁית, הוּא מְנַסֶּה לְהַסִּית וּלְהַדִּיחַ אֶת הָאָדָם, וּלְבַלְבֵּל אֶת מוֹחוֹ בְּמַחְשְׁבוֹת רָעוֹת וּשְׁטִיּוֹת, וְהַפְתָּרוֹן הוּא לְהַכְנִיס כְּמָה שִׁיּוֹתֵר תּוֹרָה בְּרֵאשִׁית. וְכִמוֹ שֶׁמוּבָא בְּתַנָּא דְּבִי אֱלִיהוּ (זוֹטָא פְּרִשָּׁה טז), אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי כָּל הַנוֹתֵן דְּבָרֵי תּוֹרָה עַל לְבָבוֹ, מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ הִרְהוּרֵי עֲבָרָה, הִרְהוּרֵי חָרָב, הִרְהוּרֵי מַלְכוּת, הִרְהוּרֵי שְׁטוּת, הִרְהוּרֵי יֵצֶר הָרַע, הִרְהוּרֵי זָנוּת, הִרְהוּרֵי אִשָּׁה רָעָה, הִרְהוּרֵי עֲבוּדָה זָרָה, הִרְהוּרֵי עַל בֶּשֶׂר וְדָם, הִרְהוּרֵי דְּבָרִים בְּטָלִים.

וְיֵהִי רְצוֹן שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְגַּבֵּר עַל הַתְּאוּת וּלְהַדְבֵּק בְּרְצוֹן הַשֵּׁם, וּלַעֲשׂוֹת אֶת הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר בְּעֵינֵי ה'.